

W. Treder, A. Mika, M. Cegłowski

EFEKTY KROPOWEGO I PODKORONOWEGO NAWADNIANIA JABŁONI

WPROWADZENIE

Nawadnianie jest jednym z zabiegów agrotechnicznych mających duży wpływ na wielkość plonu owoców i jego jakość. Evans i Proebsting (1985) podają, iż susza redukuje powierzchnię aktywnego systemu korzeniowego powodując słabsze pobieranie związków mineralnych i wody. Według Evansa i Proebstinga (1985) oraz Assafa i innych (1984) w okresach posuchy mikronawadnianie podnosi plon i jakość owoców. Blase i inni (1983) obserwowali bardzo duży wpływ nawadniania w suchym roku 1982. Przyrost plonu jabłek wynosił około 18 t/ha. Szczególnie dużą zwyczaję plonu uzyskano z drzew na podkładkach karłowatych lub średnio silnie rosnących. Blase i inni (1983), Evans i Proebsting (1985), Słowik (1980), Rzekanowski (1988), otrzymali pozytywne rezultaty w badaniach nad mikronawadnianiem jabłoni uzyskując zwiększenie plonu w porównaniu do nawadniania tradycyjnymi sposobami lub nie nawadnianej kontroli. W warunkach Polski Pacholak (1988) podaje iż w latach suchych wzrost plonu pod wpływem nawadniania wynosił od 31,5 do 50,3%. Rzekanowski (1988) informuje o zwiększeniu plonu dzięki nawadnianiu kropłowemu o 19,1% jabłoni odmiany Melba i o 24,7% drzew odmiany Spartan. W zmiennym klimacie Polski często występują susze w okresie dużego zapotrzebowania roślin na wodę. Dlatego też potrzebna jest odpowiedź na jakie efekty zwiększenia plonu można liczyć przy zastosowaniu nowoczesnych systemów nawodnieniowych. Celem badań omawianych w tej pracy była ocena efektywności nawadniania kropkowego i minizraszania jabłoni.

MATERIAŁ I METODY

Doświadczenia rozpoczęto wiosną 1986 w SZD Sinołęka. Prowadzono je na dwóch kwaterach jabłoni posadzonych w 1981 r. Na kwaterze I rosły drzewa odmiany Cortland na siewce Antonówki z wstawką M 26 w rozstawie 4,5 x 2,5 m.

Na kwaterze II prowadzono badania na drzewach odmiany Spartan szczepionej na siewce Antonówki z wstawką B 9, posadzonej w rozstawie 4,6 x 2,0 m. Drzewa prowadzone były w formie wrzecionowej przy palikach. Dla celów doświadczalnych w środku kwatery wydzielono po dwa rzędy wyrównanych drzew. Na jednym rzędzie zamontowano instalację nawadniającą drugi był rzędem kontrolnym. Na doświadczalnych kwaterach zastosowano dwa odmienne systemy nawadniania. Na kwaterze I zainstalowano system nawadniania kropłowego. Wzdłuż rzędów drzew rozłożono przewody polietylenowe, na których zainstalowano kroplozniki o wydatku 4 litry/godzinę. Każde drzewo było nawadniane przy pomocy dwóch kroplozników umieszczonych w odległości 40 cm od pnia. Dla celów pomiarowych rzędy zostały podzielone na 8 poletek każdy, po 5 drzew na poletku.

Na kwaterze II zainstalowano system podkoronowego zraszania. Wzdłuż rzędów drzew rozłożono przewody z zainstalowanymi minizraszaczami Motyl. Jeden minizraszacz o wydatku 60 l/ha nawadniał jedno drzewo. Potrzeby nawadniania określano na podstawie wskazań tensjometrów. Próg nawadniania ustalono na poziomie -0,3at siły ssącej gleby. Nawadnianie na kwaterach doświadczalnych prowadzono od wiosny 1986 r. W latach 1987-1989 w doświadczeniu wykonano następujące pomiary: plon jabłek łącznie z 5 drzew na poletku, średnica 100 owoców z losowo wybranej skrzynki z każdego poletka, liczba długopędów na każdym drzewie. W ostatnim roku prowadzenia doświadczenia mierzono obwód pni drzew. Sumaryczne zużycie wody podano w tabeli 2, a zestawienie temperatur i opadów w miesiącach maj - wrzesień w latach 1987-1989 przedstawiono na klimadiagramie. Wyniki badań opracowano statystycznie metodą analizy wariancji, przy poziomie istotności 5%.

WYNIKI

Wyniki zamieszczone w tabeli 1 świadczą o małej ilości opadów i nierównomiernym ich rozłożeniu w czasie wegetacji. We wszystkich latach prowadzenia doświadczenia tensjometry zainstalowane w sadzie okresowo wykazywały wilgotność poniżej przyjętego poziomu. Dużym niedoborem opadów w czasie całego sezonu wegetacyjnego charakteryzował się rok 1989.

W 1986 roku nawadnianie było prowadzone, brak jednak odpowiedniego sprzętu (tensjometry, wodomierze) uniemożliwił kontrolowanie wilgotności gleby i nawadnianie sadu zgodnie z metodyką.

Na wyniki badań w latach 1987-1989 miała znaczny wpływ sroga zima z przełomu lat 1986-1987. Wiele drzew zostało poważnie uszkodzonych przez mróz co wpłynęło na wielkość ich plonu w następnych latach. Plonowanie nie zależało od naturalnej skłonności jabłoni do przemienności owocowania, ale od stopnia uszkodzeń mrozowych.

Tabela 1

Średnie opady (05-09) w SZD Sinołęka 1986-1989
Total rainfall (May-September) at Sinołęka 1986-1989

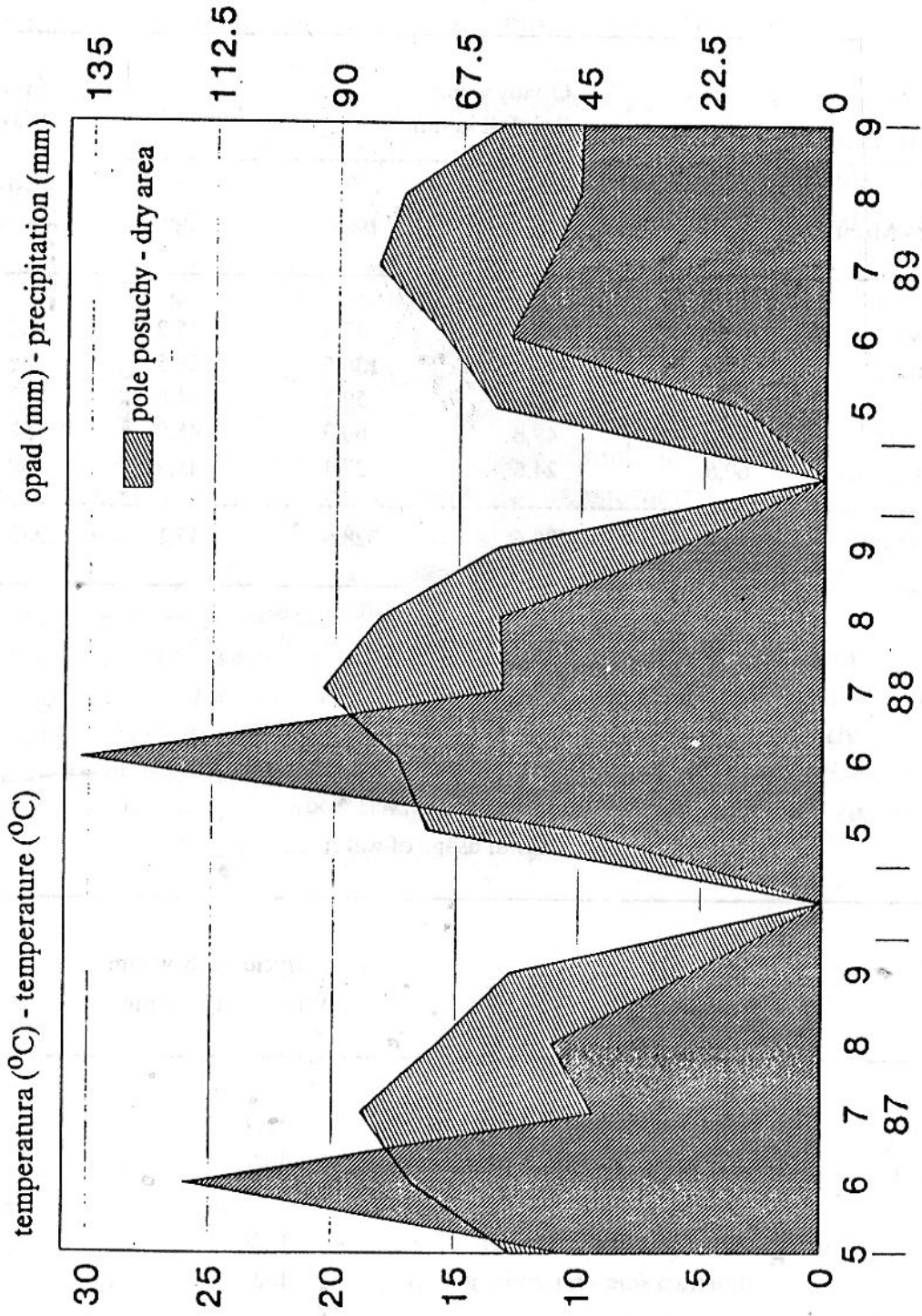
Miesiąc - Month	Opady w mm Rainfall in mm				Śred.wiel. Warszawa
	1986	1987	1988	1989	Total rainfall in Warsaw
05 - May	44,4	46,8	45,3	15,2	56
06 - June	75,0	117,2	136,6	58,5	62
07 - July	40,5	42,2	59,3	51,8	73
08 - August	91,7	49,8	60,0	45,9	52
09 - September	60,6	24,6	27,4	45,7	39
05-09 - Total	251,2	280,6	328,6	217,1	282

Tabela 2

Sumaryczne zużycie wody
Total usage of water

Rok Year	Nawadnianie Irrigation	Zużycie wody w mm Water usage in mm
1987	kropowe - drip irrigation	31,0
	minizraszanie - micro irrigation	40,5
1988	kropowe - drip irrigation	14,0
	minizraszanie - micro irrigation	18,0
1989	kropowe - drip irrigation	75,0
	minizraszanie - micro irrigation	95,0

Klimadiagram - Climatic graph
miesiąc maj - wrzesień, lata 1987-1989 - months May - September, years 1987-1989

Klimadiagram - zestawienie temperatur i opadów w stosunku 1°C : 4,5 mm
Climatic graph - an arrangement of temperatures and precipitation at a rate : 1 ° Celsius : 4.5 mm

ODMIANA CORTLAND (tab. 3)

Wiosną 1987 roku na wielu drzewach tej odmiany zaobserwowano uszkodzenia mrozowe, co miało niewątpliwy wpływ na plonowanie i wzrost drzew w następnych latach. Stwierdzono istotnie dodatni wpływ nawadniania na liczbę długopędów wyrosłych na drzewach w latach 1986, 1987, 1988. W roku 1989 liczba długopędów na drzewach nawadnianych była także większa, ale bez istotnej różnicy względem kontroli. Analiza statystyczna nie wykazała natomiast istotnych różnic w obwodzie pni drzew nawadnianych i kontrolnych. Nawadnianie nie podniosło plonu owoców w pierwszym roku badań. Natomiast istotnie podwyższyło plon w latach 1988 i 1989. Największą zwyżkę plonu owoców uzyskano w suchym roku 1989. Różnica w plonie wynosiła 23,8%. Nawadnianie miało również korzystny wpływ na jakość owoców. W poszczególnych latach drzewa nawadniane dawały owoce lepszej jakości. W latach 1986, 1987, 1988 był to istotnie większy plon owoców dużych (powyżej 7,5 cm średnicy). W roku 1988 drzewa nawadniane dały istotnie więcej owoców wyboru ekstra.

ODMIANA SPARTAN (tab. 4)

Wiosną 1987 roku na wielu drzewach tej odmiany zaobserwowano poważne uszkodzenia mrozowe. Skutki tak ostrej zimy wpływały na plonowanie uszkodzonych drzew w następnych latach. Z kombinacji kontrolnej na 40 doświadczalnych drzew wypadły 2, natomiast z 40 nawadnianych drzew w roku 1987 zmarły 3, a w 1988 - 1.

W latach 1986, 1987 stwierdzono istotnie większą liczbę długopędów na drzewach nawadnianych, a w 1988 r. większą liczbę długopędów wydały drzewa kontrolne. Obwody pni po 4 latach prowadzenia badań nie wykazywały istotnych różnic między drzewami nawadnianymi, a kontrolnymi. W pierwszym roku badań odmiana Spartan zareagowała na nawadnianie niewielką, statystycznie nieistotną, zwyżką plonu. W 1987 r. przemrożone drzewa plonowały bardzo słabo. Drzewa nawadniane dały niższy plon niż nie nawadniane ale różnice te były nieistotne. W następnych latach drzewa nawadniane plonowały obficie. W roku 1989 była to różnica statystycznie istotna, 39,6%.

DYSKUSJA

Wyniki uzyskane w roku 1989 potwierdzają dodatni wpływ nawadniania - jest to zgodne z pracami wielu badaczy. Przebieg pogody w okresie wegetacji ma wpływ na wielkość zwyżki plonu i jakości owoców. Otrzymane wyniki są zgodne z

pracami Pacholaka (1986) oraz Assafa i innych (1984). Procentowa zwyżka plonu owoców jest podobna do wyników uzyskanych przez Rzekanowskiego (1988). Brak reakcji na nawadnianie w pierwszym roku doświadczenia mógł być spowodowany tym, iż poprzedzający rok 1985 charakteryzował się dużą ilością opadów, co mogło mieć wpływ na zawiązywanie pąków kwiatowych. Nieco większe przemarznięcie i obniżka plonowania nawadnianych drzew odmiany Spartan w stosunku do kontroli w roku 1987 może sugerować, iż w naszych warunkach klimatycznych nie należy dodatkowo nawadniać sadów w okresie późnojesiennym. Może to spowodować opóźnienie wejścia drzewa w okres spoczynku i z tego powodu zwiększyć jego wrażliwość na przemarzanie. Otrzymane plony nie są zbyt wysokie co tłumaczy się wpływem uszkodzeń mrozowych po zimie 1986-1987.

Tabela 3

Wyniki badań - Cortland
The influence of irrigation on Cortland apple

Cecha Specification	Komb.	1986	1987	1988	1989
Plon kg/drz. Yield in kg/tree	N	15,16	9,54	13,15*	28,26*
	K	16,79	8,63	10,76	22,83
Plon t/ha 888 drz./ha Yield in t/ha 888 trees/ha	N	13,85	8,49	11,68	25,09
	K	14,9	7,66	9,55	20,27
Różnica N-K t/ha Difference N-K t/ha	N	-1,05	+0,83	+2,13	+4,82
	K				
% wzrost plonu % yield increase		-	10,8	22,3	23,8
Przyrosty > 20cm szt./drzewo Shoot growth > 20cm number/tree	N	70,10*	79,20*	73,03*	29,15
	K	32,35	47,40	15,96	17,65
Obwód pnia w cm Trunk circumference in cm	N				32,20
	K				25,69
Wybór ekstra w % % fancy grade	N	99,82	75,42	98,22*	99,20
	K	98,75	69,18	92,73	98,94
Owoce > 7,5 cm w % % fruit > 7,5 cm	N	77,80*	10,60*	64,31*	57,47
	K	60,31	0,01	29,12	65,85

Objaśnienia: N - nawadnianie N - irrigation; K - kontrola K - unirrigated

Gwiazdka nad średnią oznacza jej istotność względem średniej kontroli przy poziomie istotności 5%

* mean significantly from control at 5% level of significance

Tabela 4

Wyniki badań - Spartan
The influence of irrigation on Spartan apple

Cecha Specification	Komb.	1986	1987	1988	1989
Plon kg/drz. Yield in kg/tree	N	9,45	2,39	13,66	26,63*
	K	8,97	3,18	9,43	19,07
Plon t/ha 1087 drz./ha Yield in t/ha 1087 trees/ha	N	10,33	2,60	14,85	28,95
	K	9,75	3,46	10,25	20,73
Różnica N-K t/ha Difference N-K t/ha	N	+0,58	-0,86	+4,60	+8,22
	K				
% wzrost plonu % yield increase		5,95	-	44,88	39,65
Przyrosty > 20 cm szt./drzewo Shoot growth > 20cm number/tree	N	62,74	89,77*	17,48	29,27
	K	49,97	66,49	34,21*	29,19
Obwód pnia w cm Trunk circumference in cm	N				28,89
	K				28,78
Wybór ekstra w % % fancy grade	N	96,31	81,18	90,90*	96,23
	K	94,85	80,81	68,60	98,83
Owoce > 7,5 cm w % % fruit > 7,5 cm	N	52,67*	18,96*	38,63	49,43
	K	39,61	18,49	28,35	42,10

Objaśnienia: N - nawadnianie N - irrigation;

K - kontrola K - unirrigated

Gwiazdka nad średnią oznacza jej istotność względem średniej kontroli przy poziomie istotności 5%

* mean significantly different from control at 5% level of significance

WNIOSKI

Na podstawie uzyskanych wyników można wysunąć następujące wnioski.

1. Nawadnianie kropowe i podkoronowe zwiększa przyrost długości rocznych pędów na drzewach młodych jabłoni.

2. W latach suchych oba systemy nawadniania podnoszą znacznie wielkość plonu.

3. W latach suchych nawadnianie kropowe i podkoronowe wpływają korzystnie na wielkość jabłek.

LITERATURA

- Assaf R., I. Levin, B. Bravdo (1984): Effect of drip irrigation on the yield and quality of Golden Delicious and Jonathan apples. *Journal of Horticultural Science* (1984) 59 (4), 493-499.
- Blase W., A. Bringezn, I. Grittner (1983): Ergebnisse und Konsequenzen der Apfelbewässerung. *Gartenbau* 1983 Jg. 30H. 210-213.
- Evans R., E. Proebsting (1985): Response of Red Delicious apples to trickle irrigation. 3rd International Drip/Trickle Irrigation Congress, Fresno, CA. 1985 Vol.1: 321-239.
- Pacholak E. (1986): Wpływ nawożenia i nawadniania na wzrost i plonowanie jabłoni odmiany James Grieve. *Rocznik Akademii Rolniczej w Poznaniu. Zeszyt nr. 160*.
- Rzekanowski C. (1988): Wpływ nawadniania kropłowego na plonowanie trzech odmian jabłoni. *Materiały II Krajowej Konferencji Naukowo - Technicznej, Warszawa 1988, s. 142-149*.
- Słowik K. (1980): Polish experience with application of the drip irrigation system. *Proc. of the Symp. on Drip Irrig. in Hortic. 15-24*.

W. Treder, A. Mika, M. Cegłowski

THE INFLUENCE OF DRIP- AND MICRO-IRRIGATION

SUMMARY

In 1986-1989 the effectiveness of apple tree irrigation was investigated. Cortland and Spartan cvs on Antonovka seedlings with M 26 interstem were drip- and micro-irrigated. The precipitation in the research period was diversified. In dry seasons irrigation increased shoot length and fruit crop together with increased fruit size.